

EUROPAPARLAMENTET

1999

2004

Plenarhandling

SLUTLIG VERSION
A5-0360/2000

1 december 2000

*

BETÄNKANDE

om förslaget till rådets beslut om ingående av ett samarbetsavtal mellan Europeiska gemenskapen och Folkrepubliken Bangladesh (7595/1/1999 - KOM(1999) 155 – C5-0356/2000– 1999/0086(CNS))

Utskottet för utveckling och samarbete

Föredragande: Bob van den Bos

Teckenförklaring

- * Samrådsförfarandet
majoritet av de avgivna rösterna
- **I Samrådsförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- **II Samrådsförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- *** Samtyckesförfarandet
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter utom i d fall som avses i artiklarna 105, 107, 161 och 300 i EG-fördraget och artikel 7 i EU-fördraget
- ***I Medbeslutandeförfarandet (första behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna
- ***II Medbeslutandeförfarandet (andra behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna den gemensamma ståndpunkten
majoritet av parlamentets samtliga ledamöter för att avvisa eller ändra den gemensamma ståndpunkten
- ***III Medbeslutandeförfarandet (tredje behandlingen)
majoritet av de avgivna rösterna för att godkänna det gemensamma utkastet

(Angivet förfarande baseras på den rättsliga grund som kommissionen föreslagit.)

INNEHÅLL

	Sida
PROTOKOLLSIDA	4
FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNINGSRESOLUTION	5
MOTIVERING	6
YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR INDUSTRIFRÅGOR, UTRIKESHANDEL, FORSKNING OCH ENERGI.....	11

PROTOKOLLSIDA

Med en skrivelse av den 6 juli 2000 begärde rådet i enlighet med artikel 300.3 första stycket i EG-fördraget att parlamentet skulle yttra sig över rådets beslut om ingående av ett samarbetsavtal mellan Europeiska gemenskapen och Folkrepubliken Bangladesh (7595/1/1999 - KOM(1999) 155 - 1999/0086(CNS)).

Vid plenarsammanträdet den 7 juli 2000 tillkännagav talmannen att detta förslag hänvisats till utskottet för utveckling och samarbete, som utsetts till ansvarigt utskott, och till utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik och utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi, som utsetts till rådgivande utskott (C5-0356/2000).

Vid utskottssammanträdet den 27 juli 1999 utsåg utskottet för utveckling och samarbete Bob van den Bos till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 27 juli, 30 augusti 1999, 26 juni, 17 oktober och 21 november 2000 behandlade utskottet kommissionens förslag och förslaget till betänkande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet enhälligt förslaget till lagstiftningsresolution.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: Joaquim Miranda (ordförande), Lone Dybkjær, Margrietus J. van den Berg och Fernando Fernández Martín (vice ordförande), Bob van den Bos (föredragande), Marie-Arlette Carlotti, John Alexander Corrie, Niranjan Deva, Concepción Ferrer (suppleant för Pier Ferdinando Casini), Vitaliano Gemelli, Renzo Imbeni, Bashir Khanbhai, Glenys E. Kinnock, Nelly Maes (suppleant för Paul A.A.J.G. Lannoye), Hans Modrow, Didier Rod och Ulla Margrethe Sandbæk.

Yttrandet från utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi bifogas detta betänkande. Vid utskottssammanträdet den 7 november 2000 beslutade utskottet för utrikesfrågor, mänskliga rättigheter, gemensam säkerhet och försvarspolitik att inte avge något yttrande.

Betänkandet ingavs den 1 december 2000

Fristen för ändringsförslag till detta betänkande kommer att anges i förslaget till föredragningslista för den sammanträdesperiod vid vilken betänkandet skall behandlas.

FÖRSLAG TILL LAGSTIFTNINGSRESOLUTION

Europaparlamentets lagstiftningsresolution om förslaget till rådets beslut om ingående av ett samarbetsavtal mellan Europeiska gemenskapen och Folkrepubliken Bangladesh (7595/1/1999 - KOM(1999) 155 – C5-0356/2000 – 1999/0086(CNS))

(Samrådsförfarandet)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av förslaget till rådets beslut (KOM(1999) 155 ¹),
  - med beaktande av det avtal som undertecknats av kommissionen (7595/1/1999),
  - med beaktande av artikel 300.2 första stycket i EG-fördraget,
  - efter att ha hörts av rådet i enlighet med artikel 300.3 första stycket i EG-fördraget (C5-0356/2000),
  - med beaktande av artikel 67 och artikel 97.7 i arbetsordningen,
  - med beaktande av betänkandet från utskottet för utveckling och samarbete och yttrandet från utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi (A5-0360/2000).
1. Parlamentet godkänner kommissionens förslag,
  2. uppdrar åt talmannen att delge parlamentets ståndpunkt till rådet, kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament samt regeringen och parlamentet i Bangladesh.

---

¹ EGT C 143, 21.5.1999, s. 8.

MOTIVERING

1. Introduktion: en sammanställning av de viktigaste ekonomiska, sociala och politiska aspekterna i Bangladesh

Bangladesh är ett av de fattigaste utvecklingsländerna med en BNI per capita på 355 US-dollar (1999) och en stor befolkning på 127 miljoner på ett område av 147 570 kvadratkilometer. Nästan hälften av befolkningen lever fortfarande under fattigdomsgränsen. I synnerhet i städerna är fattigdomen mycket utbredd. Befolkningstätheten hör till de högsta i världen. Bangladesh är med 868 invånare per kvadratkilometer det mest befolkade landet bland de minst utvecklade länderna.

Det låglänta Bangladesh i Gangesdeltat ligger i ett monsunområde och är med jämna mellanrum utsatt för översvämningar och cykloner. Konsekvenserna av dessa förvärras ytterligare av att landet har en så stor befolkning som ständigt växer. Miljöproblemen förvärras av att skogarna minskar i areal, både innanför och utanför landets gränser. Varje år inträffar det att människor drunknar eller blir hemlösa och översvämningarna spolar bort grödor och ekonomisk infrastruktur. Till på köpet har vattentillgångarna allvarligt förgiftats med arsenik efter att man börjat anlägga brunnar för att utnyttja grundvattnet. Över hälften av befolkningen på 127 miljoner förefaller ha drabbats.

De ekonomiska reformer som genomfördes under nittioalet har gett avsevärda resultat i form av makroekonomisk stabilitet vad gäller inflation, betalningsbalans och skulder och avsatt spår i form av en genomsnittlig reell tillväxt för BNP på 4,8 procent åren 1994-1999.

Jordbruket utgör fortfarande den viktigaste näringsgrenen och omfattar 30 procent av BNP (1999) och 65 procent av arbetskraften. Den årliga tillväxten inom industrisektorn har varit 5,7 procent (uttryckt i oförändrade priser) under perioden 1994-1999, huvudsakligen tack vare textilindustrin. Arbetstillfällena inom denna industrigren har ökat från och med 10 000 år 1983 till mer än 1,2 miljoner i dag av vilka 85 procent innehas av kvinnor. Enbart textilindustrin står för över två tredjedelar av landets export.

Trots att en effektiv familjeplaneringspolitik genomförts under det senaste årtiondet förväntar man att befolkningen fortfarande kommer att öka avsevärt. Om inte folkökningen avtar kommer befolkningen att öka till över 200 miljoner 2030. Under dessa omständigheter är den nuvarande nivån på den ekonomiska tillväxten och livsmedelsproduktionen inte tillräcklig för att förebygga det avsevärda trycket på både sysselsättning och tillgång till livsmedel.

De största sociala problemen är kvinnornas otrygga situation. Det inträffar ofta att kvinnor utnyttjas och förtrycks och utsätts för grovt våld, vanligen i hemmen. Detta illustreras av fallet Taslima Nasreen, som fick Europaparlamentets Sacharovpris 1994. Kvinnorna känner ofta antingen inte till sina lagstadgade rättigheter eller också kan de inte genomdriva dem, trots att det utarbetas allt fler program för att råda bot på denna situation.

För barnen är det fortfarande ett allvarligt problem att de överges, kidnappas och säljs för tvångsarbete eller prostitution, trots regeringens program för primärutbildning, hälsovård och näring. Det uppskattas att över sex miljoner barn mellan fem och fjorton år är aktiva inom näringslivet - vilket vill säga 20 procent av alla barn och 12 procent av arbetskraften. Omkring två tredjedelar av dem är oavlönad hjälparbetskraft inom familj jordbruken.

Det är värt att notera att Bangladesh 1984 antog Internationella arbetsorganisationens internationella program för avskaffande av barnarbete, och att en avsiktsförklaring för att avskaffa barnarbetet inom konfektionsindustrin undertecknades 1995 mellan Unicef, ILO och företrädare för denna industri. Betydande framsteg har gjorts sedan dess.

Det har skett vissa förbättringar i levnadsstandarden under de senaste 25 åren. Födelsehalten har gått ner (från 7 till 3 födda per kvinna) och spädbarnsdödligheten likaså (från 148 per tusen levande födda 1970 till 79 år 1998). Den förväntade livslängden är i dag 59 år för både män och kvinnor. Analfabetismen bland vuxna (över 15 år) är dock fortfarande 29 procent bland kvinnorna och 51 procent bland männen, trots att antalet elever inom primärundervisningen fördubblats på mindre än 20 år. Enligt FN:s utvecklingsprogramms index för mänsklig utveckling (0,44) ligger landet på 146 plats bland 174 länder.

Trots att de senaste parlamentsvalen i juni 1996 politiskt sett förlöpte på ett korrekt och stillsamt sätt uppstår det ofta våldsamma sammandrabbningar mellan det ledande partiet som leds av premiärministern, shejk Hasina Wajed, (Awamiförbundet) och det viktigaste oppositionspartiet som leds av Begum Zia Khaleda (Nationalistpartiet i Bangladesh). Oppositionen som i protest mot Hasina sedan drygt ett år tillbaka på eget initiativ inte medverkat i parlamentet kräver nästan varje vecka att premiärminister Hasina skall avgå och utlysa nyval. Oppositionen har med jämna mellanrum utlyst generalstrejk och dessa strejker leder till att det offentliga livet i Dhaka och andra delar av landet lamsläs. Dessa Hartal-strejker samt blockader, högljudda demonstrationer och andra former av våldsamma politiska sammandrabbningar innebär inte bara en fara för oskyldiga medborgares liv och välbefinnande utan avskräcker också utländska investerare ¹.

Man bör dessutom komma i håg att myndigheterna varit inblandade i långvariga konflikter med ursprungsbefolkningen i landets södra delar i Chittagong Hill Tracts. Europaparlamentet följer noggrant med hur situationen utvecklas och har upprepade gånger uttryckt sin oro över de mänskliga rättigheterna i området ². Konflikten upphörde slutligen och den 2 december 1997 undertecknades i Dhaka ett fredsavtal mellan regeringen i Bangladesh och Parbattya Chattagram Jana Sanghati Samity (under ledning av stamledaren Shantu Larma). Som en följd av detta avtal återvände ungefär 50 000 flyktingar till området Chittagong Hill Tracts. Hittills har fredsavtalet verkställts endast i begränsad skala, trots de objektiva framsteg som gjorts. De stora olösta frågorna som kvarstår handlar om markägandeförhållanden (särskilt vilka kriterier som skall tillämpas för att den mark som olagligt ägs av inflyttade bengaler skall kunna identifieras), samt frågan om hur distriktsråden skall kunna utöva sin bestämmanderätt samt regionalrådet och jordkommissionen kunna inleda sin verksamhet.

Frågan om att omlokalisera och återanpassa de biharer som påstår sig vara pakistanier som lämnats åt sitt öde måste dessutom ännu lösas. Antalet biharer uppskattas till cirka 238 000 och de lever i 70 läger runt om i landet.

Vad gäller politiken är regeringen medveten om att det är nödvändigt att vidta åtgärder för att förstärka de demokratiska institutionerna, inrätta representativa institutioner för lokalt styre och införa en rättsstat. Regeringen har redan antagit några administrativa reformer i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv.

---

¹ GUSP, ordförandelandets uttalande av den 2 mars 1999.

² Resolution om Bangladesh av den 24 oktober 1996 och resolution om situationen i Chittagong Hill Tracts av den 20 november 1997.

2. Förbindelserna mellan Bangladesh och EU

EU är Bangladeshs största handelspartner och tog emot 45 procent av landets export 1998. Exporten består till 95 procent av sex olika varor (vävda och stickade klädesplagg, läder, rå jute och jutevaror, djupfrysta livsmedel och räkor och kemikalier), medan alla övriga varor tillsammans svarar för resterande 5 procent. Bangladeshs handelsbalans gentemot EU uppvisar ett överskott.

Bangladesh är mycket beroende av utländskt bistånd. EU (gemenskapen och dess medlemsstater) bidrar med över 17 procent av allt det bistånd som landet får och om vi beaktar endast gåvobiståndet är andelen mycket mer betydande. Utvecklingssamarbetet är den absolut viktigaste sektorn för EU:s samarbete med Bangladesh.

Under årens lopp har Bangladesh dragit nytta av tre huvudinstrument i EU:s utvecklingsstödpolitik, nämligen stöd till ekonomiskt och tekniskt samarbete med asiatiska länder, livsmedelshjälp och humanitärt bistånd samt tullfrihet vid export till EU under EU:s allmänna preferenssystem.

Eftersom Bangladesh hör till de minst utvecklade länderna åtnjuter landet den fördelaktigaste behandlingen inom ramen för EU:s allmänna preferenssystem. Detta gör det möjligt för landet att exportera de flesta av sina produkter, i synnerhet textilier, till EU utan att bli tvunget att betala tullar.

Sedan 1976 har EU finansierat projekt till ett värde på cirka 970 miljoner euro. 660 miljoner euro gick till livsmedelshjälp och humanitärt bistånd, 185 miljoner till jordbruk och bekämpning av fattigdom, 35 miljoner gick till utveckling av den sociala sektorn, 35 miljoner till bevattning, 24,4 miljoner till återanpassning och återuppbyggnad och 24 miljoner till att trygga livsmedelsförsörjningen.

Medan EU-stödet före 1996 till största delen gick till jordbruk, bekämpning av översvämningar och livsmedelshjälp prioriteras nu den sociala sektorn, i huvudsak hälsovård, primärbildning och en tryggad livsmedelsförsörjning.

Man kom nyligen överens med Bangladesh om att målsättningarna för de EU-finansierade programmen skulle vara att bidra till att öka inkomsterna och förbättra de fattigas tillgång till livsmedel, i synnerhet den allra fattigaste delen av befolkningen, förbättra människornas, i synnerhet fattiga kvinnors och barns, möjligheter till god hälsa och allmänna hälsovårdstjänster och förbättra fattiga barns möjligheter att få god grundläggande skolutbildning.

EU-finansierade projekt som pågår för tillfället uppgår till 482,4 miljoner euro. 102 miljoner euro omfattar projekt för att bekämpa fattigdomen, 178 miljoner avser utvecklingen av den sociala sektorn, inklusive projekt på upp till 34,5 miljoner för att ge tillgång till preventivmedel, 46 miljoner berör handlingsplaner för vattenresurser och bekämpning av översvämningar, 24,5 miljoner går till projekt för att ge säkrad livsmedelstillgång och 39,7 miljoner berör jordbrukssektorn samt återanpassning och återuppbyggnad. Av detta totala belopp beviljas ungefär 100 miljoner euro till projekt som genomförs genom olika lokala frivilligorganisationer, vilket motsvarar cirka en femtedel av samtliga åtaganden som EG för närvarande ingått i Bangladesh. Det är en central aspekt i EG:s utvecklingssamarbete med Bangladesh att en stor del av EG:s utvecklingssamarbetsprogram genomförs genom sådana frivilligorganisationer.

Mikrokrediterna har utgjort ett viktigt inslag i det EU-stödda utvecklingssamarbetet sedan slutet av åttiotalet. Det har då handlat om projekt i regi av frivilligorganisationer eller av regeringen i Bangladesh och där mikrofinansieringen ofta bildar en rätt viktig del av en större helhet, som också innefattar grundläggande utbildning och yrkesutbildning, medvetenhet om rättigheter m.m. Under perioden 1987-1999 stödde EU finansiellt nio projekt där mikrokrediterna utgjorde ett betydande eller förhärskande inslag. Bidragen från EU uppgick till 187 miljoner euro av vilka mikrokrediterna svarade för 105 miljoner.

Det är värt att betona att frivilligorganisationerna i Bangladesh är fullvärdiga aktörer i fråga om utveckling. Både EU och den sittande regeringen erkänner den viktiga roll som frivilligorganisationerna spelar. I slutet av 1997 fanns det cirka 1 200 frivilligorganisationer registrerade som hade rätt att ta emot utländska medel.

3. Samarbetsavtalet: huvudpunkterna

Detta avtal skall vara en fortsättning på 1976 års avtal.

I likhet med alla liknande avtal som EU på senare tid ingått med ett utvecklingsland grundar sig avtalet på respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska principer. Såsom fastställs i artikel 1 i avtalet ligger respekten för de mänskliga rättigheterna och de demokratiska principerna i enlighet med den universella deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna till grund för parternas inrikes- och utrikespolitik och utgör en väsentlig del av avtalet.

I klausulen om underlåtenhet att verkställa avtalet fastställs det att överträdelser av artikel 1 kan leda till att avtalet tillfälligt upphör att gälla.

Flera artiklar i avtalet berör i synnerhet utvecklingssamarbete, handel och handelssamarbete, miljösamarbete, ekonomiskt samarbete, regionalt samarbete och utveckling av mänskliga resurser. Samarbetet kan också utvidgas till att beröra speciella åtgärder och sektorer beroende på framtida behov.

De viktigaste målen i avtalet är att stödja en hållbar ekonomisk och social utveckling i Bangladesh, särskilt med avseende på de fattigaste i samhället och kvinnorna i synnerhet. I avtalet betonas det också att det är viktigt att hitta en jämvikt mellan en hållbar ekonomisk tillväxt, social utveckling och miljöskydd.

En annan viktig punkt är att Bangladesh måste erkänna att det är viktigt att öka skyddet av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.

Vad gäller handeln är det fråga om ett icke-preferensavtal. Avtalet innehåller därför inget finansprotokoll. Samarbetet i sin helhet kommer att fortsätta under de ovannämnda befintliga instrumenten.

4. Slutsats

Utskottet för utveckling och samarbete välkomnar detta avtal som grundar sig på respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska principer, vilket i framtiden torde främja en politisk dialog mellan EU och Bangladesh i dessa särskilt viktiga och känsliga frågor.

Utskottet för utveckling och samarbete välkomnar i synnerhet att avtalet betonar vikten av en hållbar ekonomisk och social utveckling, prioriterar utvecklingssamarbete och i synnerhet kampen mot fattigdomen. Avtalet hänvisar i synnerhet till kvinnornas viktiga roll, noterar sambandet mellan ekonomisk och social utveckling och miljöskydd som ges hög prioritet. Avtalet betonar dessutom vikten av regionalt samarbete. Det understryker behovet av att utveckla de mänskliga resurserna och hänvisar uttryckligen till att det är förbjudet att använda sig av tvångsarbete och barnarbete (artikel 10).

Alla ovannämnda punkter är överensstämmande med de politiska åsikter som utskottet för utveckling och samarbete försöker främja.

Utskottet för utveckling och samarbete erkänner de viktiga demokratiska framsteg som Bangladesh gjort under de senaste åren.

Utskottet anser emellertid att en större del av EU:s stöd i framtiden bör ges till att ytterligare främja demokratin, rättsstaten och principen om god förvaltning. I detta avseende är det av avgörande betydelse att ett omfattande stödprogram utarbetas och genomförs, i fullkomligt samförstånd med Bangladesh, i fråga om så vitt skilda områden som väljarupplysning, kamp mot valfusk, kapacitet att utveckla institutionerna, framför allt ett starkare parlamentariskt system, god förvaltning och bekämpning av korruption.

Utskottet för utveckling och samarbete skulle också vilja understryka att människorättsklausulen borde möjliggöra mera omfattande och effektiva åtgärder, framför allt när det gäller att främja kvinnornas roll och status och bekämpa barnarbete.

Utskottet för utveckling och samarbete insisterar på att det är nödvändigt att EU-samarbetet aktivt bidrar till att förstärka det civila samhället samt dess deltagande i olika aktiviteter, framför allt genom det viktiga nätverket av lokala frivilligorganisationer, i utvecklingsprocessen och i strävan efter större politisk stabilitet och demokrati.

27 november 2000

YTTRANDE FRÅN UTSKOTTET FÖR INDUSTRIFRÅGOR, UTRIKESHANDEL, FORSKNING OCH ENERGI

till utskottet för utveckling och samarbete

över förslaget till rådets beslut om ingående av ett samarbetsavtal mellan Europeiska gemenskapen och Folkrepubliken Bangladesh
(7595/1/1999 - KOM(1999) 155 – C5-0356/2000 - 1999/0086(CNS))

Föredragande: Nelly Maes

ÄRENDETS GÅNG

Vid utskottssammanträdet den 19 september 2000 utsåg utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi Nelly Maes till föredragande.

Vid utskottssammanträdena den 7 november och 22 november 2000 behandlade utskottet förslaget till yttrande.

Vid det sistnämnda sammanträdet godkände utskottet enhälligt nedanstående slutsatser.

Följande ledamöter var närvarande vid omröstningen: Carlos Westendorp y Cabeza (ordförande), Nelly Maes (föredragande), Yves Butel, Gérard Caudron, Giles Bryan Chichester, Nicholas Clegg, Willy C.E.H. De Clercq, Claude J.-M.J. Desama, Jillian Evans (suppleant för John Purvis), Concepció Ferrer, Francesco Fiori (suppleant för Guido Bodrato), Colette Flesch, Glyn Ford, Jacqueline Foster (suppleant för Malcolm Harbour), Pat the Cope Gallagher, Norbert Glante, Lisbeth Grönfeldt Bergman (suppleant för Anders Wijkman), Michel Hansenne, Philippe A.R. Herzog, Hans Karlsson, Helmut Kuhne (suppleant för Mechtild Rothe), Rolf Linkohr, Caroline Lucas, Eryl Margaret McNally, Erika Mann, Marjo Tuulevi Matikainen-Kallström, Elizabeth Montfort, Angelika Niebler, Yves Piétrasanta, Elly Plooij-van Gorsel, Imelda Mary Read, Paul Rübig, Konrad K. Schwaiger, Esko Olavi Seppänen, Helle Thorning-Schmidt (suppleant för Reino Kalervo Paasilinna), Astrid Thors, Jaime Valdivielso de Cué, Alejo Vidal-Quadras Roca, Dominique Vlasto och Myrsini Zorba.

KORTFATTAD MOTIVERING

Bangladeshs ekonomiska bakgrund

Bangladesh är ett av de fattigaste utvecklingsländerna med en BNI per capita på 270 US-dollar. Befolkningen uppgår till 125 miljoner människor som delar på en liten yta. Mer än hälften av befolkningen lever enligt FN:s kriterier fortfarande under fattigdomsgränsen. Befolkningstätheten är bland de högsta i världen och landet är det mest befolkade bland de minst utvecklade länderna (LDC).

Bangladesh har de senaste tio åren gjort betydande framsteg i sin ekonomiska och sociala utveckling. De reformer som genomfördes på 90-talet ledde till en förbättring på mikroekonomisk nivå. Under samma period upplevde Bangladesh en övergång från självförsörjning till handel och en mer exportinriktad ekonomi utvecklades. Dess exportsektor kännetecknas av koncentration och sex varuslag utgör 95 procent av exporten och två marknader (Förenta staterna och EU) upptar 80 procent av landets export. De senaste tio åren har exportsektorns genomsnittliga tillväxt uppgått till 12,8 procent vilket är nästan tre gånger ökningen av BNP för samma period. Denna allmänna förbättring möjliggjorde en ökning av BNP per capita på nästan 5 procent för perioden 1993-1998.

Den övergripande ökningen av BNP per capita är imponerande men räcker inte för att ett land där 60 miljoner människor fortfarande lever under fattigdomsgränsen skall kunna uppnå de långsiktiga utvecklingsmål som dess regering fastställt. För att ekonomin i Bangladesh skall kunna växa krävs inte bara omfattande investeringar både internt och utifrån utan även reformer för att åtgärda de strukturella problemen. Detta kräver till exempel följande:

- a) Effektiviteten och konkurrenskraften inom den privata sektorn måste öka. Om bangladeshiska exportörer börjar konkurrera effektivt på världsmarknaden kommer en gradvis avveckling av förmånstillträdet och ett avskaffande av kvoter före 2005 års utgång att kräva att den privata sektorn förbättrar sin effektivitet och produktkvalitet.
- b) Flaskhalsarna i infrastrukturen måste avlägsnas. Den fysiska infrastrukturen i Bangladesh är underutvecklad och ett stort hinder för den ekonomiska utvecklingen. Denna situation är resultatet av många års bristande investeringar i denna sektor och trots de framsteg som har gjorts på sistone är transport- och energiinfrastrukturen fortfarande otillräckliga.
- c) Det finansiella systemet måste effektiviseras. Det nuvarande finansiella systemet i Bangladesh är litet, underutvecklat och brottas med stora problem såsom byråkrati, överreglering osv.
- d) Miljön inom de offentliga organen måste kännetecknas av öppenhet och ansvarsskyldighet. Få framsteg har gjorts de senaste åren när det gäller att förbättra ledningen och utveckla starka offentliga organ. Svaga offentliga organ, allt fler konflikter inom politiken, komplicerade bestämmelser och rättssystem, brist på upprätthållande av lag och ordning samt utbredd korruption undergräver ett sunt beslutsfattande och en sund offentlig förvaltning och är därför ett grundläggande hinder för fortsatt ekonomisk utveckling.

När det gäller den sociala situationen har Bangladesh gjort stora framsteg och förbättrat levnadsstandarden för sin befolkning de senaste tjugo åren. Man har lyckats minska barnafödandet från sju till tre födslar per kvinna. Barnadödligheten har minskat till 75 per tusen levande födslar och medellivslängden är nu uppe i 58 år för både män och kvinnor. Befolkningstillväxten har fallit från över 3 procent på 1970-talet till 1,6 procent 1999. Antalet barn som skrivs in i skolan har fördubblats på mindre än 20 år och analfabetismen bland vuxna har fallit till 44 procent.

De ansträngningar som har gjorts på området för hälsa och tillhandahållande av rent dricksvatten måste erkännas. Tyvärr har det sistnämnda satts på spel sedan höga halter av arsenik uppmätts i många brunnar över hela landet. Regeringen vidtar i samarbete med bidragsgivare och frivilligorganisationer åtgärder för att råda bot på dessa problem både på kort och lång sikt.

Icke desto mindre krävs det fortfarande stora framsteg eftersom Bangladesh förblir ett land med betydande strukturella problem. Indexet för mänsklig utveckling (Human Development Index) för Bangladesh på 0,37 rangordnar landet på 145:e plats bland 162 länder.

SLUTSATSER

Utskottet för industrifrågor, utrikeshandel, forskning och energi uppmanar utskottet för utveckling och samarbete att som ansvarigt utskott infoga följande punkter i sitt resolutionsförslag:

1. välkomnar de åtgärder som vidtagits för att liberalisera handelspolitiken, i synnerhet att de högsta tillåtna tulltaxorna minskats från 350 procent till mindre än 40 procent och att importkvoterna minskats i enlighet med Världshandelsorganisationens krav; uppskattar ekonomins enastående tillväxt, men efterfrågar ökad öppenhet när det gäller handelspolitik och handelstöd samt förbättrade åtgärder mot korruptionen,
2. uppmanar regeringen i Bangladesh att vidta avgörande åtgärder för att förbättra situationen för den jordlösa befolkningen; uppmanar den i synnerhet att i praktiken genomföra bestämmelserna i "landmanualen" från 1987 enligt vilken jordlösa män och kvinnor skall tilldelas ett tunnland mark var och därigenom respektera kvinnors rätt till land,
3. uttrycker sin oro över arsenikförgiftningen av det dricksvatten i Bangladesh som tillhandahålls genom rörbrunnar vilken kan drabba 80 miljoner människor, dvs. över halva landets befolkning, och som av WHO klassificeras som tidernas största massförgiftning; uppmanar regeringen i Bangladesh att göra allt som står i dess makt för att påskynda tillhandahållandet av arsenikfritt vatten i de berörda områdena och omedelbart utfärda ett moratorium för borrhning av nya rörbrunnar,
4. påminner i detta sammanhang om den känsliga geologiska och miljömässiga balansen i Bramaputra-deltat vilket redan tidigare har föranlett regeringen i Bangladesh att inta en försiktig ställning till högteknologiska lösningar som internationella bidragsgivare såsom Världsbanken eller Europeiska unionen föreslagit som lösning på problemen med undernäring eller översvämningar, till exempel åtgärdsplanen för livsmedel ("Food Action Plan") som numera övergivits,

5. välkomnar de stora framsteg som Bangladesh har gjort de senaste åren i fråga om att minska de förödande effekterna, i synnerhet förlusten av människoliv, av de regelbundet återkommande översvämningarna, genom att betona katastrofberedskap och kapacitet att leva med översvämningarna,
6. uppmanar Europeiska unionen att i sådana länder som Bangladeshs intresse inta en fast hållning och leda förhandlingarna om att minska utsläpp av växthusgaser och sätta stopp för klimatförändringar vid den kommande sjätte konferensen med parterna bakom Kyotoprotokollet samt stärka biståndet till utvecklingsländerna,
7. uppmärksammar att internationella företag har börjat exploatera Bangladeshs naturgasreserver och uppmanar Europeiska unionen att stödja den bangladeshiska regeringen i dess ansträngningar för att utnyttja dessa tillgångar till nytta för dess befolkning,
8. beklagar att den internationella juteorganisationen som inrättades 1984 under beskydd av FN:s konferens för handel och utveckling (UNCTAD) upphörde med sin verksamhet i april i år på grund av brist på politiskt stöd och finansiering,
9. vädjar till Europeiska kommissionen och EU:s medlemsstater att göra allt som står i deras makt för att återuppliva organisationen mot bakgrund av att uppskattningsvis 30 miljoner människor i Bangladesh, som är den största juteproducenten, är direkt eller indirekt beroende av produkten samt med tanke på att diversifierat jute i framtiden skulle kunna bli ett viktigt miljövänligt fibermaterial,
10. välkomnar Europeiska kommissionens förslag av den 20 september 2000 om att tillåta tullfritt tillträde för av alla produkter från de minst utvecklade länderna förutom vapen till den europeiska marknaden, vilket förhoppningsvis kommer att påverka EU:s import från Bangladesh positivt,
11. uppmanar kommissionen att undersöka lösningar för att kontrollera och förhindra omlastning av varor som härrör från sådana länder som inte omfattas av kommissionens förslag,
12. är oroat över kvinnors otrygga och ohälsosamma arbetsvillkor inom textilindustrin (som utgör två tredjedelar av landets export och till 85 procent utgörs av kvinnor) och över bristen på utbildning och kreditmöjligheter, och uppmanar regeringen i Bangladesh att göra allt som står i dess makt för att ytterligare förbättra situationen,
13. är likaså oroat över att friheten att ansluta sig till fackföreningar inte respekteras då arbetare som upptäcks vara medlemmar trakasseras och avskedas, speciellt inom konfektionsindustrin,
14. beklagar att barnarbete fortfarande förekommer trots att Bangladesh anslöt sig till Internationella arbetsorganisationens (ILO) internationella program för avskaffande av barnarbete och att ett memorandum om avskaffande av barnarbete inom textilindustrin undertecknades 1995 mellan Unicef, ILO och företrädare för Bangladeshs textilindustri,
15. välkomnar slutsatserna i samarbetsavtalet mellan Europeiska gemenskapen och

Folkrepubliken Bangladesh och uppmuntrar EU att inom en närstående framtid förhandla fram ett finansprotokoll med Bangladesh.